

Riktlinjer för färdtjänst

Antagna av Tekniska nämnden 2008-04-15

program

policy

handlingsplan

riktlinje

VÄSTERÅS STAD

program	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet med utvecklingen av Västerås som ort inklusive koncernen Västerås stad
policy	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet i koncernen Västerås stad
handlingsplan	anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen
riktlinje	säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande i koncernen Västerås stad

1. BAKGRUND	3
2. GRUNDER FÖR FÄRDTJÄNSTTILLSTÅND.....	4
2.1 Kriterier för färdtjänst	4
2.2 Resor med annan betalare	4
3. PRÖVNING AV TILLSTÅND TILL FÄRDTJÄNST.....	6
3.1 Behovsbedömning	6
3.2 Bedömning av barn	6
3.3 Giltighetstid.....	7
3.4 Bedömning av ledsagare	8
3.5 Överklagande	8
3.6 Återkallelse av tillstånd.....	8
4. TILLSTÅNDETS OMFATTNING	10
4.1 Tillgänglighet	10
4.2 Hänvisning	10
4.3 Samåkning.....	10
4.4 Restid och omvägsresetid.....	10
4.5 Ledsagare	11
4.6 Medresenär.....	11
4.7 Fri medresenär på buss.....	12
4.8 Avgifter	12
5. GEOGRAFISK OMFATTNING	13
5.1 Resor inom länet.....	13
5.2 Resor över närliggande kommun- eller länsgräns.....	13
5.3 Resor inom annan kommun.....	13
5.4 Fritidsresor i annan kommun vid studier.....	14
6. TRAFIKFORMER	15
6.1 Flexlinjer	15
6.2 Arbetsresor	15
6.3 Arbetsresor till annan kommun	16
6.4 Linjelagda resor.....	17
6.5 Lovresor till fritidsverksamhet	17
7. ÖVRIGA VILLKOR.....	19
7.1. Bagage.....	19
7.2 Bärhjälp	19
7.3 Husdjur.....	19
7.4 Uppehåll vid resa.....	19
7.5 Framkomlighetsproblem	20

1. BAKGRUND

Färdtjänst är en kompletterande kollektiv transportform som efter behovsprövning är tillgänglig för personer som på grund av varaktigt funktionshinder har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Rätten till färdtjänsten regleras i Lag om färdtjänst (SFS 1997:736) och Lag om ändring i lagen (1997:736) om färdtjänst (SFS 2006:1114). Hemkommunen är enligt färdtjänstlagen ansvarig för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom kommunen, och om det finns särskilda skäl mellan kommunen och annan kommun. En kommun får för sina kommuninvånare anordna färdtjänst också i eller mellan andra kommuner.

Med färdtjänst avses särskilt anordnade transporter för personer med väsentliga och varaktiga funktionshinder. Färdtjänsten är en del av den allmänna trafikförsörjningen. För de vanligaste färdtjänstresorna inom kommunen är ändamålet service, rekreation, fritidsverksamhet eller någon annan enskild angelägenhet. Tillstånd till färdtjänst beviljas med lämpligt transportmedel som krävs för resornas genomförande med hänsyn till funktionshindret och miljöns tillgänglighet. Syftet med färdtjänsten är att alla ska ha möjlighet att färdas kollektivt, även om man har ett funktionshinder.

2. GRUNDER FÖR FÄRDTJÄNSTTILLSTÅND

2.1 Kriterier för färdtjänst

Grundläggande kriterier för färdtjänst är:

- Att sökanden ska vara folkbokförd inom Västerås kommun
- Att sökanden har ett varaktigt funktionshinder som gör att den sökanden har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel.
- Att sökanden har ett funktionshinder som bedöms varaktigt i minst sex månader från ansökningstillfället. Är funktionshindret endast tillfälligt föreligger ingen skyldighet att meddela tillstånd.

2.2 Resor med annan betalare

Tillstånd till färdtjänst omfattar inte andra samhällsbetalda transporter eller resor där organisation, företag eller annan betalningsansvarig finns.

T.ex:

- Sjuk- och behandlingsresor
- Resor till och från grundskola och särskola
- Resor till och från vissa andra skolor
- Resor för personer i arbetslivsrelaterad rehabilitering
- Resor för asylsökande flyktingar
- Resor inom olika verksamheter
- Tjänsteresor

3. PRÖVNING AV TILLSTÅND TILL FÄRDTJÄNST

3.1 Behovsbedömning

Ansökan om färdtjänst ska ske skriftligt på särskilt avsedd blankett. Behovet av färdtjänst utreds och bedöms utifrån varje persons funktionshinder i relation till tillgängligheten till allmänna kommunikationsmedel. Därefter kan färdtjänstillståndet anpassas efter sökandens individuella funktionshinder och behov. Ett läkarutlåtande kan krävas som en del i beslutsunderlaget men berättigar i sig inte till färdtjänst.

Kan man även med vissa svårigheter åka med de allmänna kollektiva färdmedlen, föreligger ingen rätt till färdtjänst. Om det å andra sidan finns hinder hos de allmänna färdmedlen, i terminaler och vid hållplatser eller i den yttre miljön i anslutning till dessa, som medför att en funktionshindrad inte utan väsentliga svårigheter kan förflytta sig på egen hand eller resa med allmänna kommunikationer, ska tillstånd beviljas.

Avsaknad av allmänna kommunikationer är enligt lagens förarbeten ingen grund för att bevilja tillstånd till färdtjänst. Inriktningen i färdtjänstlagen är istället att genom att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig för funktionshindrade ska antalet färdtjänstresenärer minska.

3.2 Bedömning av barn

Om sökanden är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder. Mindre barn reser normalt inte ensamma med allmänna kommunikationer. När det gäller större barn bör utredningen klargöra om barnet på grund av funktionshinder är förhindrat att göra resor som jämnåriga normalt kan göra på egen hand. Det finns därvid skäl att skilja på lokala och längre resor. Lokala resor i en känd omgivning klarar t ex normalt större barn utan någon vuxens sällskap. Detta bör påverka bedömningen av ett barns rätt till färdtjänst för att själv kunna resa.

3.3 Giltighetstid

Tillstånd till färdtjänst meddelas för viss tid eller tills vidare. Ett funktionshinder som inte är att betrakta som tillfälligt men ändå kan vara övergående, d.v.s. inte behöver vara livslångt, berättigar sökanden till färdtjänstillstånd, om övriga kriterier är uppfyllda. Ett sådant tillstånd beviljas lämpligen för viss tid. Person som ansökt om färdtjänst och som efter utredning får tillstånd till färdtjänst och det vid tillfället för ansökan inte bedöms sannolikt att sökandes funktionshinder under överskådlig tid kan förbättras ska i normalfallet ges tillstånd tills vidare och därav ska någon omprövning inte ske. Om färdtjänstillståndet är tidsbegränsat ska påminnelse om omprövning komma den färdtjänstberättigade tillhanda i god tid före tillståndets utgång.

3.4 Bedömning av ledsagare

Behovet av ledsagare utreds och bedöms utifrån sökandens funktionshinder och om denne inte på egen hand klarar av att genomföra resan utan har behov av kvalificerat personligt stöd i anslutning till resan samt under resans gång. Om funktionshindret medför behov av hjälp under resan kan man efter särskild ansökan få tillstånd att utan extra avgift ha med sig en ledsagare under resan. Om en tillståndshavare inte kan genomföra en resa med en ledsagare kan tillstånd för ytterligare ledsagare beviljas. Vid bedömning av ledsagare inräknas den service som föraren normalt ger i direkt anslutning till fordonet. Föraren ska hjälpa till vid i- och urstigningen samt även hjälpa till vid i- och urlastning av bagage och hjälpmedel.

3.5 Överklagande

Beslut om färdtjänst eller ledsagare kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Ett tillstånd med inskrivet individuella föreskrifter går, vad gäller vissa föreskrifter, att överklaga enligt förvaltningslagens bestämmelser.

3.6 Återkallelse av tillstånd

Återkallelse av tillstånd kan bli aktuellt om tillståndshavaren genom förändringar i hälsotillståndet eller av andra skäl inte längre uppfyller kriterierna för att få färdtjänst. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter eller villkor som gäller för färdtjänsten.

Orsaken kan t ex vara att beställaren uteblir upprepade gånger, så kallade bomkörningar, eller att färdtjänstberättigad låter obehöriga nyttja färdtjänst, hot om våld eller vållar obehag för medpassagerarna, föraren eller skadar fordonet.

Innan avstängning kan övervägas skall den berörda personen först meddelas muntligt och sedan skriftligt och dessutom ha möjlighet att yttra sig över de omständigheter som läggs till grund för föreslagna åtgärder. Beslut om avstängning ska alltid motiveras. Återkallelse kräver alltid beslut i tekniska nämnden.

4. TILLSTÅNDETS OMFATTNING

4.1 Tillgänglighet

Färdtjänsten gäller i första hand inom Västerås stad och är tillgänglig dygnet runt. Resenären ska på egen hand eller med assistans av annan själv ta sig till överenskommen plats för upphämtande eller från avlämning.

Resenären har att godta erbjuden resa inom intervallet av en timme från den önskade tiden plus den beräknade restiden. Avvikelse kan förekomma vid extra hög belastning, t ex vid storhelger.

4.2 Hänvisning

Att bli beviljad ett färdtjänstillstånd betyder att man har rätt att åka med särskilt anordnad kollektivtrafik. Detta innebär att hänvisning kan göras till lämpligt transportmedel som kan utgöras av såväl personbil som handikappanpassad buss beroende på resenärens funktionshinder och miljöns tillgänglighet.

4.3 Samåkning

Samordning av färdtjänstresor sker regelmässigt där det är möjligt. Detta innebär att resenären kan få samåka på hela eller delar av sträckan. I speciella fall kan tillstånd till ensamåkning beviljas med hänsyn till sökandens funktionshinder.

4.4 Restid och omvägsrestid

Restiden med färdtjänst bör normalt inte överstiga vad motsvarande resa med allmän busstrafik skulle tagit – i ett helhetsperspektiv från start- till målpunkt. Färdtjänsten erbjuder således inte generellt bättre kvalitet i restid än allmänna kommunikationsmedel.

4.5 Ledsagare

Färdtjänstberättigad som är beviljad ledsagare under resan är själv ansvarig för att ordna ledsagare. Av- och påstigning ska ske på samma adress som gäller för den färdtjänstberättigade. Ledsagaren får ej själv vara färdtjänstberättigad.

4.6 Medresenär

Den som beviljats färdtjänst i Västerås stad har möjlighet att ta med sig en medresenär som t.ex. kan utgöras av någon anhörig, bekant eller personal från hemtjänsten. Medresenären erlägger samma avgift som färdtjänstresenären och får inte själv ha färdtjänstillstånd.

4.7 Fri medresenär på buss

Orsaken att en funktionshindrad inte kan resa med allmän buss varierar, men svårigheten att tillgodogöra sig information liksom svårigheter med byten mellan buss och buss är i flera fall bidragande orsaker. En betalande färdtjänstberättigad får på samtliga ordinarie VL-linjebussar samt flexlinjen inom hela Västerås stad ta med en medresenär kostnadsfritt. Den färdtjänstberättigade skall kunna legitimera sig samt uppvisa ledsagarbevis på buss i linjetrafik. Medresenären förutsätts hjälpa den färdtjänstberättigade i anslutning till resan samt under resans gång. Av- och påstigning ska ske på samma hållplats som gäller för den färdtjänstberättigade.

4.8 Avgifter

Egenavgiften för färdtjänstresor fastställs av kommunfullmäktige. I samtliga fall gäller enhetstaxa, d.v.s. samma enhetliga taxa för resor inom hela Västerås stad, inkl samtliga ytterområden. Färdtjänstberättigad måste alltid vara personligen närvarande på resan för att medresenär och ledsagare ska accepteras och att nedanstående avgifter ska tillämpas. Avgiften ska erläggas innan resan påbörjas. Arbetsresor faktureras dock alltid månadsvis i efterskott av Samtrafik. Som taxa för barn gäller motsvarande arbetsresetaxan t o m det kalenderår denne fyller 19 år. Därefter gäller samma taxa som vuxna. Medresande barn till färdtjänstberättigade reser avgiftsfritt t o m det kalenderår då barnet fyller 6 år. Därefter gäller taxa för barn motsvarande arbetsresetaxan t o m den dag denne fyller 19 år.

5. GEOGRAFISK OMFATTNING

5.1 Resor inom länet

Det finns möjlighet till *länsriksfärdtjänst* för samtliga färdtjänstberättigade i Västerås, utan särskild prövning av varje enskild resa. Taxan ska vara den ordinarie riksfärdtjänsttaxan, vilken fastställs av staten,

För längre resor som inte innefattas av färdtjänstens regler, kan riksfärdtjänst sökas för personer som på grund av stort och varaktigt funktionshinder måste resa på särskilt kostsamt sätt.

5.2 Resor över närliggande kommun- eller länsgräns

När det för boende i kommunens ytterområden, i direkt anslutning till kommungräns finns möjlighet att utnyttja en mera närliggande serviceort än Västerås ska det vara möjligt för färdtjänstberättigad att göra fritidsresor med färdtjänst till denna ort på samma villkor och taxa som resan med färdtjänst inom Västerås stad. Några exempel är relationerna

- Kvicksund-Torshälla / Eskilstuna
- boende på landsbygden i västra Västerås stad-Hallstahammar
- boende på landsbygden i norra Västerås stad utmed riksväg 66-Surahammar
- boende på landsbygden i nordöstra Västerås stad-Sala
- boende på landsbygden i östra Västerås stad / Östanbro-Enköping

5.3 Resor inom annan kommun

Den som är beviljad färdtjänst och besöker annan kommun, får använda färdtjänst för lokala resor med maximalt 20 enkelresor / år. Färdtjänsthandläggarna utfärdar i förväg ett intyg till färdtjänstresenären. Färdtjänstresenären betalar hela resekostnaden själv vid lokala resor i annan kommun och får i efterhand ersättning med 80 % av taxameterbeloppet. Vid behov av utökning av antalet resor prövas detta särskilt. Tillstånd kan ej ges för resor som redan genomförts.

5.4 Fritidsresor i annan kommun vid studier

Färdtjänstberättigad som studerar på annan ort ska kunna medges individuell prövning där syftet är att kunna erbjuda fritidsresor på annan ort till samma färdtjänsttaxa som inom Västerås stad.

6. TRAFIKFORMER

6.1 Flexlinjer

Flexlinjen är en trafikform med handikappanpassade bussar, främst för äldre och funktionshindrade. Den kan utgöra en del av färdtjänsten som färdmedel beroende på sökandens individuella funktionshinder och behov. Trafiken bedrivs med handikappanpassade bussar i ett förutbestämt område med flexibel linjesträckning beroende på individuell bokning. Det övergripande målet med flexlinjen är att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig för äldre och funktionshindrade.

Personer med färdtjänstillstånd kan hänvisas till Flexlinjens fordon där detta är möjligt. Detta under förutsättning att resan ska ske under flexlinjens tider och även inom dess upptagningsområde. Färdtjänstresenärer har möjlighet att få hämtning och avstigning för resan så nära bostads- eller måladressen som möjligt om de inte klarar av att ta sig till närmaste flexpunkt. Medresenär får medtagas kostnadsfritt. Dock berörs inte färdtjänstberättigade som har individuellt behov av annan fordonstyp av hänvisningsrätten.

6.2 Arbetsresor

För personer som är beviljade färdtjänst och regelbundet reser till ett arbete eller en eftergymnasial utbildning, även SärVux, med en fast angiven målpunkt kan resorna förbeställas som arbetsresor. Syftet ska vara att underlätta färdtjänstberättigads arbetsresande. Intyg som styrker att den sökande arbetar eller studerar ska sändas till Samtrafik av den färdtjänstberättigade.

Egenavgiften för arbetsresor sker via faktura, månadsvis i efterskott. Såväl heltids- som deltidsarbetande ska ha del av möjligheter till rabatterade resor, oavsett antal arbetade dagar per vecka. Arbetsresor beviljas med maximalt två resor per dag, förutom studerande vid SärVux som har rätt till tre eller i vissafall maximalt fyra resor per dag till arbetsresetaxa.

6.3 Arbetsresor till annan kommun

Möjlighet till individuell prövning ska ges vad gäller färdtjänstberättigads arbetsresor till annan kommun, enligt andra regler än övriga länsresor. Syftet ska vara att underlätta färdtjänstberättigads arbetsresande genom att erbjuda arbetsresor till annan kommun inom ett normalt pendlingsavstånd till samma taxa som ett ordinarie pendlarkort inom den allmänna kollektivtrafiken. Intyg som styrker att den sökande arbetar ska sändas till Samtrafik av den färdtjänstberättigade.

6.4 Linjelagda resor

Resor för färdtjänstberättigad till daglig verksamhet, med insats enligt lag om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) samt resor för vuxna till social dagvård, vilka omfattas av insatser enligt socialtjänstlagen (SOL) jämföras taxemässigt med övriga arbetsresor. Med många resenärers sammanfallande behov och krav vid regelbundet eller dagligt resande kan resandet organiseras i en fastare och mer regelbunden form. De linjelagda resorna används på resor till och från daglig verksamhet enligt LSS samt social dagvård och har kvaliteter utöver normal färdtjänst ifråga om individuella behov och krav.

Kännetecknande för dessa resor är:

- *Regelbundenhet*, att den resande hämtas och lämnas på fasta tider i en upplagd åklinga.
- *Kontinuitet fordon och förare*, att resorna sker enligt principen samma fordon - samma förare.
- *Kontinuitet medresenärer*, att den resande åker tillsammans med samma medresenärer vid varje restillfälle.
- *Trygghet vid avlämnande*, att den resande ej får lämnats utan att en mottagande person tagit över om detta har överenskommit.
- *Egenavgifter*, att ingen kontanthantering sker utan månadsfaktura tillämpas.
- *Flexibilitet*, att avvikelser från fastlagt schema vid t.ex. sjukdom ska fungera smidigt

Linjelagda resor med utökad service till daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt dagvård för dementa beslutas inom ramen för tillämpningen utifrån färdtjänstlagen.

6.5 Lovresor till fritidsverksamhet

RH-elever, elever inskrivna inom BUP och elever med Aspergers syndrom liksom för de övriga elever som går i s.k. Aspergerklass ges vid behov tillstånd till lovresor med arbetsresetaxa under skollov. Resorna går mellan hemmet och fritids samt omvänt, d.v.s två gånger per dag under skolloven. Egenavgiften motsvarar färdtjänstens arbetsresetaxa.

7. ÖVRIGA VILLKOR

7.1. Bagage

Vid färdtjänstresa får två bagage per färdtjänstberättigad resenär medföras, motsvarande vad man kan ta med sig när man åker med lokaltrafikens bussar. Vid större inköp av livsmedel får, i mån av plats och efter särskild förfrågan till Samtrafiks beställningscentral, fyra bagage medföras per färdtjänstberättigad resenär. För bagage utöver två st, vilka får medtagas fritt, erläggs avgift motsvarande medresenär. Medföljer medresenär eller ledsagare har denne skyldighet att hjälpa till vid i- och urstigning och vid lastning av bagage.

7.2 Bärhjälp

Tillstånd för bärhjälp av den färdtjänstberättigade i anslutning till färdtjänstresan kan ges efter särskild prövning. Där kommer tekniska hjälpmedel i form av trappklättrare att sättas in och då under begränsad tid. Bärhjälp utan resa medges inte.

7.3 Husdjur

Mindre husdjur som inte orsakar olägenheter för medresande får medtagas, efter anmälan vid beställning av resan, till samma avgift som medresenär. Tjänstehundar får medtagas utan avgift under förutsättning att särskilt tillstånd erhållits.

7.4 Uppehåll vid resa

Färdtjänsten erbjuder enbart resa från start- till målpunkt, inkl eventuell samordning med andras resor. Uppehåll för ärenden under resans gång medges inte utan räknas som ny resa.

7.5 Framkomlighetsproblem

Det är inte färdtjänstens ansvar att lösa uppkomna framkomlighetsproblem på grund av trafikregleringar, bommar eller andra permanenta eller tillfälliga hinder / begränsningar för fordon att framföras. Vid framkomlighetsproblem måste resenären på egen hand ta sig till närmaste, för färdtjänstfordon, tillgängliga plats.

VÄSTERÅS STAD

Tekniska nämnden • 721 87 Västerås
Telefon 021-39 00 00 • www.vasteras.se